പദ്മപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ 2 (ഭൂമിഖണ്ഡഃ)/അധ്യായഃ 012

< പദ്മപുരാണമ് | ഖണ്ഡഃ 2 (ഭൂമിഖണ്ഡഃ)

സുമനോവാച-

ഋണസംബംധിനം പുത്രം പ്രവക്ഷ്യാമി തവാഗ്രതഃ .

ഋണം യസ്യ ഗൃഹീത്വാ യഃ പ്രയാതി മരണം കില 1.

അർഥദാതാ സുതോ ഭൂത്വാ ഭ്രാതാ ചാഥ പിതാ പ്രിയാ .

മിത്രരൂപേണ വർത്തേത അതിദുഷ്ടഃ സദൈവ സഃ 2.

ഗുണം നൈവ പ്രപശ്യേത സ ക്രൂരോ നിഷ്ഠുരാകൃതിഃ .

ജല്പതേ നിഷ്ഠുരം വാക്യം സദൈവ സ്വജനേഷു ച 3.

മിഷ്ടംമിഷ്ടം സമശ്നാതി ഭോഗാൻഭുംജതി നിത്യശഃ .

ദ്യൂതകർമരതോ നിത്യം ചൗരകർമണി സസ്പൃഹഃ 4.

ഗൃഹദ്രവ്യം ബലാദ്ഭുംക്തേ വാര്യമാണഃ സ കുപ്യതി .

പിതരം മാതരം ചൈവ കുത്സതേ ച ദിനേദിനേ 5.

ദ്രാവകസ്ത്രാസകശ്ചൈവ ബഹുനിഷ്ഠുരജല്പകഃ .

ഏവം ഭുക്ത്വാഥ തദ്ദ്രവ്യം സുഖേന പരിതിഷ്ഠതി 6.

ജാതകർമാദിഭിർബാല്യേ ദ്രവ്യം ഗൃഹ്ണാതി ദാരുണഃ .

പുനർവിവാഹസംബംധാന്നാനാഭേദൈരനേകധാ 7.

ഏവം സംജായതേ ദ്രവ്യമേവമേതദ്ദദാത്യപി .

ഗൃഹക്ഷേത്രാദികം സർവം മമൈവ ഹി ന സംശയഃ 8.

പിതരം മാതരം ചൈവ ഹിനസ്ത്യേവ ദിനേദിനേ .

സുഖംഡൈർമുശലൈശ്ചൈവ സർവഘാതൈഃ സുദാരുണൈഃ 9.
മൃതേ തു തസ്മിൻപിതരി മാതര്യേവാതിനിഷ്ഠുരഃ .
നിഃസ്നേഹോ നിഷ്ഠുരശ്ചൈശ്ചവ ജായതേ നാത്ര സംശയഃ 10.
ശ്രാദ്ധകർമാണി ദാനാനി ന കരോതി കദൈവ സഃ .
ഏവംവിധാശ്ച വൈ പുത്രാഃ പ്രഭവംതി മഹീതലേ 11.
രിപും പുത്രം പ്രവക്ഷ്യാമി തവാഗ്രേ ദ്വിജപുംഗവ .
ബാല്യേ വയസി സംപ്രാപ്തേ രിപുത്വേ വർതതേ സദാ 12.
പിതരം മാതരം ചൈവ ക്രീഡമാനോ ഹി താഡയേത് .
താഡയിത്വാ പ്രയാത്യേവ പ്രഹസ്യൈവ പുനഃപുനഃ 13.
പുനരായാതി സംത്രസ്തഃ പിതരം മാതരം പ്രതി .
സക്രോധോ വർതതേ നിത്യം കുത്സതേ ച പുനഃപുനഃ 14.
ഏവം സംവർതതേ നിത്യം വൈരകർമണി സർവദാ .
പിതരം മാരയിത്വാ ച മാതരം ച തതഃ പുനഃ 15.
പ്രയാത്യേവം സ ദുഷ്ടാത്മാ പൂർവവൈരാനുഭാവതഃ .
അഥാതഃ സംപ്രവക്ഷ്യാമി യസ്മാല്ലഭ്യം ഭവേത്പ്രിയമ് 16.
ജാതമാത്രഃ പ്രിയം കുര്യാദ്ബാല്യേ ലാലനക്രീഡനൈഃ .
വയഃ പ്രാപ്യ പ്രിയം കുര്യാന്മാതൃപിത്രോരനന്തരമ് 17.
ഭക്ത്യാ സംതോഷയേന്നിത്യം താവുഭൗ പരിതോഷയേത് .
സ്നേഹേന വചസാ ചൈവ പ്രിയസംഭാഷണേന ച 18.
മൃതേ ഗുരൗ സമാജ്ഞായ സ്നേഹേന രുദതേ പുനഃ .
ശ്രാദ്ധകർമാണി സർവാണി പിംഡദാനാദികാം ക്രിയാമ് 19.
കരോത്യേവ സുദുഃഖാർതസ്തേഭ്യോ യാത്രാം പ്രയച്ഛതി .
ഋണത്രയാന്വിതഃ സ്നേഹാദ്ഭുംജാപയതി നിത്യശഃ 20.
യസ്മാല്ലഭ്യം ഭവേത്കാംത പ്രയച്ഛതി ന സംശയഃ .
പുത്രോ ഭൂത്വാ മഹാപ്രാജ്ഞ അനേന വിധിനാ കില 21.
ഉദാസീനം പ്രവക്ഷ്യാമി തവാഗ്രേ പ്രിയ സാംപ്രതമ് .

ഉദാസീനേന ഭാവേന സദൈവ പരിവർതതേ 22.

ദദാതി നൈവ ഗൃഹ്ണാതി ന ച കുപ്യതി തുഷ്യതി .

നോ വാ ദദാതി സംത്യജ്യ ഉദാസീനോ ദ്വിജോത്തമ 23.

തവാഗ്രേ കഥിതം സർവം പുത്രാണാം ഗതിരീദൃശീ .

യഥാ പുത്രസ്തഥാ ഭാര്യാ പിതാ മാതാഥ ബാംധവാഃ 24.

ഭൃത്യാശ്ചാന്യേ സമാഖ്യാതാഃ പശവസ്തുരഗാസ്തഥാ .

ഗജാ മഹിഷ്യോ ദാസാശ്ച ഋണസംബംധിനസ്ത്വമീ 25.

ഗൃഹീതം ന ഋണം തേന ആവാഭ്യാം തു ന കസ്യചിത് .

ന്യാസമേവം ന കസ്യാപി കൃതം വൈ പൂർവജന്മനി 26.

ധാരയാവോ ന കസ്യാപി ഋണം കാംത ശൃണുഷ്വഹി .

ന വൈരമസ്തി കേനാപി പൂർവജന്മനി വൈ കൃതമ് 27.

ആവാഭ്യാം ഹി ന വിപ്രേംദ്ര ന ത്യക്തം ഹി തഥാപതേ .

ഏവം ജ്ഞാത്വാ ശമം ഗച്ഛ ത്യജ ചിംതാമനർഥകീമ് 28.

കസ്യ പുത്രാഃ പ്രിയാ ഭാര്യാ കസ്യ സ്വജനബാംധവാഃ .

ഹൃതം ന ചൈവ കസ്യാപി നൈവ ദത്തം ത്വയാ പുനഃ 29.

കഥം ഹി ധനമായാതി വിസ്മയം വ്രജ മാധവ .

പ്രാപ്തവ്യമേവ യത്രൈവ ഭവേദ്ദ്രവ്യം ദ്വിജോത്തമ 30.

അനായാസേന ഹസ്തേ ഹി തസ്യൈവ പരിജായതേ .

യത്നേന മഹതാ ചൈവ ദ്രവ്യം രക്ഷതി മാനവഃ 31.

വ്രജമാനോ വ്രജത്യേവ ധനം തത്രൈവ തിഷ്ഠതി .

ഏവം ജ്ഞാത്വാ ശമം ഗച്ഛ ജഹി ചിംതാമനർഥകീമ് 32.

കസ്യ പുത്രാഃ പ്രിയാ ഭാര്യാ കസ്യ സ്വജനബാംധവാഃ .

കഃ കസ്യ നാസ്തി സംസാരേ അസംബംധാദ്ദ്വിജോത്തമ 33.

മഹാമോഹേന സംമൂഢാ മാനവാഃ പാപചേതസഃ .

ഇദം ഗൃഹമയം പുത്ര ഇമാ നാര്യോ മമൈവ ഹി 34.

അനൃതം ദൃശ്യതേ കാംത സംസാരസ്യ ഹി ബംധനമ് .

ഏവം സംബോധിതോ ദേവ്യാ ഭാര്യയാ പ്രിയയാ തദാ 35.

പുനഃ പ്രാഹ പ്രിയാം ഭാര്യാം സുമനാം ജ്ഞാനവാദിനീമ് .

സോമശർമോവാച-

സത്യമുക്തം ത്വയാ ഭദ്രേ സർവസംദേഹനാശനമ് 36.

തഥാപി വംശമിച്ഛംതി സാധവഃ സത്യപംഡിതാഃ .

യഥാ പുത്രസ്യ മേ ചിംതാ ധനസ്യ ച തഥാ പ്രിയേ 37.

യേനകേനാപ്യുപായേന പുത്രമുത്പാദയാമ്യഹമ് .

സുമനോവാച-

പുത്രേണ ലോകാഞ്ജയതി പുത്രസ്താരയതേ കുലമ് 38.

സത്പുത്രേണ മഹാഭാഗ പിതാ മാതാ ച ജംതവഃ .

ഏകഃ പുത്രോ വരോ വിദ്വാൻബഹുഭിർനിർഗുണൈസ്തു കിമ് 39.

ഏകസ്താരയതേ വംശമന്യേ സംതാപകാരകാഃ .

പൂർവമേവ മയാ പ്രോക്തമന്യേ സംബംധഗാമിനഃ 40.

പുണ്യേന പ്രാപ്യതേ പുത്രഃ പുണ്യേന പ്രാപ്യതേ കുലമ് .

സുഗർഭഃ പ്രാപ്യതേ പുണ്യൈസ്തസ്മാത്പുണ്യം സമാചര 41.

ജാതസ്യ മൃതിരേവാസ്തി ജന്മ ഏവ മൃതസ്യ ച .

സുജന്മ പ്രാപ്യതേ പുണ്യൈർമരണം തു തഥൈവ ച 42.

സുഖം ധനചയഃ കാംത ഭുജ്യതേ പുണ്യകർമഭിഃ .

സോമശർമോവാച-

പുണ്യസ്യാചരണം ബ്രൂഹി തഥാ ജന്മാന്യപി പ്രിയേ 43.

സുപുണ്യഃ കീദൃശോ ഭദ്രേ വദ പുണ്യസ്യ ലക്ഷണമ് .

സുമനോവാച-

ആദൗ പുണ്യം പ്രവക്ഷ്യാമി യഥാ പുണ്യം ശ്രുതം മയാ 44.

പുരുഷോ വാഥവാ നാരീ യഥാ നിത്യം ച വർതതേ .

യഥാ പുണ്യൈഃ സമാപ്നോതി കീർതിം പുത്രാൻപ്രിയാന്ധനമ് 45.

പുണ്യസ്യ ലക്ഷണം കാംത സർവമേവ വദാമ്യഹമ് .

ബ്രഹ്മചര്യേണ സത്യേന മഖപംചകവർതനൈഃ 46.

ദാനേന നിയമൈശ്ചാപി ക്ഷമാശൗചേന വല്ലഭ .

അഹിംസയാ സുശക്ത്യാ ച അസ്തേയേനാപി വർതനൈഃ 47.

ഏതൈർദശഭിരംഗൈസ്തു ധർമമേവം പ്രപൂരയേത് .

സംപൂർണോ ജായതേ ധർമോ ഗ്രാസൈർഭോഗോ യഥോദരേ 48.

ധർമം സൃജതി ധർമാത്മാ ത്രിവിധേനൈവ കർമണാ .

തസ്യ ധർമഃ പ്രസന്നാത്മാ പുണ്യമേവം തു പ്രാപയേത് 49.

യം യം ചിംതയതേ പ്രാജ്ഞസ്തം തം പ്രാപ്നോതി ദുർലഭമ് .

സോമശർമോവാച-

കീദൃങ്മൂർതിസ്തു ധർമസ്യ കാന്യംഗാനി ച ഭാമിനി 50.

പ്രീത്യാ കഥയ മേ കാംതേ ശ്രോതും ശ്രദ്ധാ പ്രവർതതേ .

സുമനോവാച-

ലോകേ ധർമസ്യ വൈ മൂർതിഃ കൈർദൃഷ്ടാ ന ദ്വിജോത്തമ 51.

അദൃശ്യവർത്മാ സത്യാത്മാ ന ദൃഷ്ടോ ദേവദാനവൈഃ .

അത്രിവംശേ സമുത്പന്നോ അനസൂയാത്മജോ ദ്വിജഃ 52.

തേന ദൃഷ്ടോ മഹാധർമോ ദത്താത്രേയേണ വൈ സദാ .

ദ്വാവേതൗ തു മഹാത്മാനൗ കുർവാണൗ തപ ഉത്തമമ് 53.

ധർമേണ വർതമാനൗ തൗ തപസാ ച ബലേന ച .

ഇംദ്രാധികേന രൂപേണ പ്രശസ്തേന ഭവിഷ്യതഃ 54.

ദശവർഷസഹസ്രം തൗ യാവത്തു വനസംസ്ഥിതൗ .

വായുഭക്ഷൗ നിരാഹാരൗ സംജാതൗ ശുഭദർശനൗ 55.

ദശവർഷസഹസ്രം തു താവത്കാലം തപോർജിതമ് .

സുസാധ്യമാനയോശ്ചൈവ തത്ര ധർമഃ പ്രദൃശ്യതേ 56.

പംചാഗ്നിഃ സാധ്യതേ ദ്വാഭ്യാം താവത്കാലം ദ്വിജോത്തമ .

ത്രികാലം സാധിതം താവന്നിരാഹാരം കൃതം തഥാ 57.

ജലമധ്യേ സ്ഥിതൗ താവദ്ദത്താത്രേയോ യതിസ്തഥാ .

ദുർവാസാസ്തു മുനിശ്രേഷ്ഠസ്തപസാ ചൈവ കർഷിതഃ 58.

ധർമം പ്രതി സ ധർമാത്മാ ചുക്രോധ മുനിപുംഗവഃ .

ക്രുദ്ധേ സതി മഹാഭാഗ തസ്മിന്മുനിവരേ തദാ 59.

അഥ ധർമഃ സമായാതഃ സ്വരൂപേണ ച വൈ തദാ .

ബ്രഹ്മചര്യാദിഭിര്യുക്തസ്തപോഭിശ്ച സ ബുദ്ധിമാൻ 60.

സത്യം ബ്രാഹ്മണരൂപേണ ബ്രഹ്മചര്യം തഥൈവ ച .

തപസ്തു ദ്വിജവര്യോസ്തി ദമഃ പ്രാജ്ഞോ ദ്വിജോത്തമഃ 61.

നിയമസ്തു മഹാപ്രാജ്ഞോ ദാനമേവ തഥൈവ ച .

അഗ്നിഹോത്രിസ്വരൂപേണ ഹ്യാത്രേയം ഹി സമാഗതാഃ 62.

ക്ഷമാ ശാംതിസ്തഥാ ലജ്ജാ ചാഹിംസാ ച ഹ്യകല്പനാ .

ഏതാഃ സർവാഃ സമായാതാഃ സ്ത്രീരൂപാസ്തു ദ്വിജോത്തമ 63.

ബുദ്ധിഃ പ്രജ്ഞാ ദയാ ശ്രദ്ധാ മേധാ സത്കൃതി ശാംതയഃ .

പംചയജ്ഞാസ്തഥാ പുണ്യാഃ സാംഗാ വേദാസ്തു തേ തദാ 64.

സ്വസ്വരൂപധരാശ്ചൈവ തേ സർവേ സിദ്ധിമാഗതാഃ .

അഗ്ന്യാധാനാദയഃ പുണ്യാ അശ്വമേധാദയസ്തഥാ 65.

രൂപലാവണ്യസംയുക്താഃ സർവാഭരണഭൂഷിതാഃ .

ദിവ്യമാല്യാംബരധരാ ദിവ്യഗംധാനുലേപനാഃ 66.

കിരീടകുംഡലോപേതാ ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതാഃ .

ദീപ്തിമംതഃ സുരൂപാസ്തേ തേജോജ്വാലാഭിരാവൃതാഃ 67.

ഏവം ധർമഃ സമായാതഃ പരിവാരസമന്വിതഃ .

യത്ര തിഷ്ഠതി ദുർവാസാഃ ക്രോധനഃ കാലവത്തഥാ 68.

ധർമ ഉവാച-

കസ്മാത്കോപഃ കൃതോ വിപ്ര ഭവാംസ്തപസ്സമന്വിതഃ .

ക്രോധോ ഹി നാശയേച്ഛ്രേയസ്തപ ഏവ ന സംശയഃ 69.

സർവനാശകരസ്തസ്മാത്ക്രോധം തത്ര വിവർജയേത് .

സ്വസ്ഥോ ഭവ ദ്വിജശ്രേഷ്ഠ ഉത്ക്യഷ്ടം തപസഃ ഫലമ് 70.

ദുർവാസാ ഉവാച-

ഭവാൻകോ ഹി സമായാത ഏതൈർദ്വിജവരൈഃ സഹ .

സപ്ത നാര്യഃ പ്രതിഷ്ഠംതി സുരൂപാഃ സമലംകൃതാഃ 71.

കഥയസ്വ മമാഗ്രേ ത്വം വിസ്തരേണ മഹാമതേ .

ധർമ ഉവാച-

അയം ബ്രാഹ്മണരൂപേണ സർവതേജഃ സമന്വിതഃ 72.

ദംഡഹസ്തഃ സുപ്രസന്നഃ കമംഡലുധരസ്തഥാ .

തവാഗ്രേ ബ്രഹ്മചര്യോയം സോയം പശ്യ സമാഗതഃ 73.

അന്യം പശ്യസ്വ വൈ ത്വം ച ദീപ്തിമംതം ദ്വിജോത്തമ .

കപിലം പിംഗലാക്ഷം ച സത്യമേനം ദ്വിജോത്തമ 74.

താദൃശം പശ്യ ധർമാത്മന്വൈശ്വദേവസമപ്രഭമ് .

യത്തപോ ഹി ത്വയാ വിപ്ര സർവദേവസമാശ്രിതമ് 75.

ഏതം പശ്യ മഹാഭാഗ തവ പാർശ്വസമാഗതമ് .

പ്രസന്നവാഗ്ദീപ്തിയുക്തഃ സർവജീവദയാപരഃ 76.

ദമ ഏവ തഥായം തേ യഃ പോഷയതി സർവദാ .

ജടിലഃ കർകശഃ പിംഗോ ഹ്യതിതീവ്രോ മഹാപ്രഭുഃ 77.

നാശകോ ഹി സ പാപാനാം ഖഡ്ഗഹസ്തോ ദ്വിജോത്തമ .

അഭിശാംതോ മഹാപുണ്യോ നിത്യക്രിയാസമന്വിതഃ 78.

നിയമസ്തു സമായാതസ്തവ പാർശ്വേ ദ്വിജോത്തമ .

അനിർമുക്തോ മഹാദീപ്തഃ ശുദ്ധസ്ഫടികസന്നിഭഃ 79.

പയഃകമംഡലുകരോ ദംതകാഷ്ഠധരോ ദ്വിജഃ .

ശൗച ഏഷ സമായാതോ ഭവതഃ സന്നിധാവിഹ 80.

അതിസാധ്വീ മഹാഭാഗാ സത്യഭൂഷണഭൂഷിതാ .

സർവഭൂഷണശോഭാംഗീ ശുശ്രൂഷേയം സമാഗതാ 81.

അതിധീരാ പ്രസന്നാംഗീ ഗൗരീ പ്രഹസിതാനനാ .

പദ്മഹസ്താ ഇയം ധാത്രീ പദ്മനേത്രാ സുപദ്മിനീ 82.

ദിവ്യൈരാഭരണൈര്യുക്താ ക്ഷമാ പ്രാപ്താ ദ്വിജോത്തമ .
അതിശാംതാ സുപ്രതിഷ്ഠാ ബഹുമംഗലസംയുതാ 83.
ദിവ്യരത്നകൃതാ ശോഭാ ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതാ .
തവ ശാംതിർമഹാപ്രാജ്ഞ ജ്ഞാനരൂപാ സമാഗതാ 84.
പരോപകാരകരണാ ബഹുസത്യസമാകുലാ .
മിതഭാഷാ സദൈവാസൗ അകല്പാ തേ സമാഗതാ 85.
പ്രസന്നാ സാ ക്ഷമായുക്താ സർവാഭരണഭൂഷിതാ .
പദ്മാസനാ സുരൂപാ സാ ശ്യാമവർണാ യശസ്വിനീ 86.
അഹിംസേയം മഹാഭാഗാ ഭവംതം തു സമാഗതാ .
തപ്തകാംചനവർണാംഗീ രക്താംബരവിലാസിനീ 87.
സുപ്രസന്നാ സുമംത്രാ ച യത്ര തത്ര ന പശ്യതി .
ജ്ഞാനഭാവസമാക്രാംതാ പുണ്യഹസ്താ തപസ്വിനീ 88.
മുക്താഭരണശോഭാഢ്യാ നിർമലാ ചാരുഹാസിനീ .
ഇയം ശ്രദ്ധാ മഹാഭാഗ പശ്യ പശ്യ സമാഗതാ 89.
ബഹുബുദ്ധിസമാക്രാംതാ ബഹുജ്ഞാനസമാകുലാ .
സുഭോഗാസക്തരൂപാ സാ സുസ്ഥിതാ ചാരുമംഗലാ 90.
സർവേഷ്ടധ്യാനസംയുക്താ ലോകമാതാ യശസ്വിനീ .
സർവാഭരണശോഭാഢ്യാ പീനശ്രോണി പയോധരാ 91.
ഗൗരവർണാ സമായാതാ മാല്യവസ്ത്രവിഭൂഷിതാ .
ഇയം മേധാ മഹാപ്രാജ്ഞ തവൈവ പരിസംസ്ഥിതാ 92.
ഹംസചംദ്രപ്രതീകാശാ മുക്താഹാരവിലംബിനീ .
സർവാഭരണസംഭൂഷാ സുപ്രസന്നാ മനസ്വിനീ 93.
ശ്വേതവസ്ത്രേണ സംവീതാ ശതപത്രം ശയേകൃതമ് .
പുസ്തകകരാ പംകജസ്ഥാ രാജമാനാ സദൈവ ഹി 94.
ഏഷാ പ്രജ്ഞാ മഹാഭാഗ ഭാഗ്യവംതം സമാഗതാ .
ലാക്ഷാരസസമാവർണാ സുപ്രസന്നാ സദൈവ ഹി 95.

പീതപുഷ്പകൃതാമാലാ ഹാരകേയൂരഭൂഷണാ .

മുദ്രികാ കംകണോപേതാ കർണകുംഡലമംഡിതാ 96.

പീതേന വാസസാ ദേവീ സദൈവ പരിരാജതേ .

ത്രൈലോക്യസ്യോപകാരായ പോഷണായാദ്വിതീയകാ 97.

യസ്യാഃ ശീലം ദ്വിജശ്രേഷ്ഠ സദൈവ പരികീർതിതമ് .

സേയം ദയാ സു സംപ്രാപ്താ തവ പാർശ്വേ ദ്വിജോത്തമ 98.

ഇയം വൃദ്ധാ മഹാപ്രാജ്ഞ ഭാവഭാര്യാ തപസ്വിനീ .

മമ മാതാ ദ്വിജശ്രേഷ്ഠ ധർമോഹം തവ സുവ്രത 99.

ഇതി ജ്ഞാത്വാ ശമം ഗച്ഛ മാമേവം പരിപാലയ .

ദുർവാസാ ഉവാച-

യദി ധർമഃ സമായാതോ മത്സമീപം തു സാംപ്രതമ് 100.

ഏതന്മേ കാരണം ബ്രൂഹി കിം തേ ധർമ കരോമ്യഹമ് .

ധർമ ഉവാച-

കസ്മാത്ക്രുദ്ധോസി വിപ്രേന്ദ്ര കിമേതൈർവിപ്രിയം കൃതമ് 101.

തന്മേ ത്വം കാരണം ബ്രൂഹി ദുർവാസോ യദി മന്യസേ .

ദുർവാസാ ഉവാച-

യേനാഹം കുപിതോ ദേവ തദിദം കാരണം ശൃണു 102.

ദമശൗചൈഃ സുസംക്ലേശൈഃ ശോധിതം കായമാത്മനഃ .

ലക്ഷവർഷപ്രമാണം വൈ തപശ്ചര്യാ മയാ കൃതാ 103.

ഏവം പശ്യസി മാമേവം ദയാ തേന പ്രവർതതേ .

തസ്മാത്ക്രുദ്ധോസ്മി തേദ്യൈവ ശാപമേവം ദദാമ്യഹമ് 104.

ഏവം ശ്രുത്വാ തദാ തസ്യ തമുവാച മഹാമതിഃ .

ധർമ ഉവാച-

മയി നഷ്ടേ മഹാപ്രാജ്ഞ ലോകോ നാശം സമേഷ്യതി 105.

ദുഃഖമൂലമഹം താത നികർശാമി ഭൃശം ദ്വിജ .

സൗഖ്യം പശ്ചാദഹം ദദ്മി യദി സത്യം ന മുംചതി 106.

പാപോയം സുഖമൂലസ്തു പുണ്യം ദുഃഖേന ലഭ്യതേ .

പുണ്യമേവം പ്രകുർവാണഃ പ്രാണീ പ്രാണാന്വിമുംചതി 107.

മഹത്സൗഖ്യം ദദാമ്യേവം പരത്രേ ച ന സംശയഃ .

ദുർവാസാ ഉവാച-

സുഖം യേനാപ്യതേ തേന പരം ദുഃഖം പ്രപദ്യതേ 108.

തത്തു മർത്യഃ പരിത്യജ്യ അന്യേനാപി പ്രഭുജ്യതേ .

തത്സുഖം കോ വിജാനാതി നിശ്ചയം നൈവ പശ്യതി 109.

തച്ഛ്രേയോ നൈവ പശ്യാമി അന്യായ്യം ഹി കൃതം തവ .

യേന കായേന ക്രിയതേ ഭുജ്യതേ നൈവ തത്സുഖമ് 110.

അന്യേന ക്രിയതേ ക്ലേശമന്യേനാപി പ്രഭുജ്യതേ .

തത്സുഖം കോ വിജാനാതി ചാന്യായം ധർമമേവ വാ 111.

അന്യേന ക്രിയതേ ക്ലേശമന്യേനാപി സുഖം പുനഃ .

ഭുനക്തി പുരുഷോ ധർമ തത്സർവം ശ്രേയസാ യുതമ് 112.

പുണ്യം ചൈവ അനേനാപി അനേന ഫലമശ്നുതേ .

ക്രിയമാണം പുനഃ പുണ്യമന്യേന പരിഭുജ്യതേ 113.

തത്സർവം ഹി സുഖം പ്രോക്തം യത്തഥാ യസ്യ ലക്ഷണമ് .

ധർമശാസ്ത്രോദിതം ചൈവ കൃതം സർവത്ര നാന്യഥാ 114.

യേന കായേന കുർവംതി തേന ദുഃഖം സഹന്തി തേ .

പരത്ര തേന ഭുംജംതി അനേനാപി തഥൈവ ച 115.

ഇതി ജ്ഞാത്വാ സ ധർമാത്മാ ഭവാൻസമവലോകയേത് .

യഥാ ചൗരാ മഹാപാപാഃ സ്വകായേന സഹംതി തേ 116.

ദുഃഖേന ദാരുണം തീവ്രം തഥാ സുഖം കഥം നഹി .

ധർമ ഉവാച-

യേന കായേന പാപാശ്ച സംചരന്തി ഹി പാതകമ് 117.

തേന പീഡാം സഹംത്യേവ പാതകസ്യ ഹി തത്ഫലമ് .

ദംഡമേകം പരം ദൃഷ്ടം ധർമശാസ്ത്രേഷു പംഡിതൈഃ 118.

തം ധർമപൂർവകം വിദ്ധി ഏതൈർന്യായൈസ്ത്വമേവ ഹി .

ദുർവാസാ ഉവാച-

ഏവം ന്യായം ന മന്യേഹം തഥൈവ ശൃണു ധർമരാട് 119.

ശാപത്രയം പ്രദാസ്യാമി ക്രുദ്ധോഹം തവ നാന്യഥാ .

ധർമ ഉവാച-

യദാ ക്രുദ്ധോ മഹാപ്രാജ്ഞ മാമേവ ഹി ക്ഷമസ്വ ച 120.

നൈവ ക്ഷമസി വിപ്രേംദ്ര ദാസീപുത്രം ഹി മാം കുരു .

രാജാനം തു പ്രകർതവ്യം ചാംഡാലം ച മഹാമുനേ 121.

പ്രസാദസുമുഖോ വിപ്ര പ്രണതസ്യ സദൈവ ഹി .

ദുർവാസാശ്ച തതഃ ക്രുദ്ധോ ധർമം ചൈവ ശശാപ ഹ 122.

ദുർവാസാ ഉവാച-.

രാജാ ഭവ ത്വം ധർമാദ്യ ദാസീപുത്രശ്ച നാന്യഥാ .

ഗച്ഛ ചാംഡാലയോനിം ച ധർമ ത്വം സ്വേച്ഛയാ വ്രജ 123.

ഏവം ശാപത്രയം ദത്ത്വാ ഗതോസൗ ദ്വിജസത്തമഃ .

അനേനാപി പ്രസംഗേന ദൃഷ്ടോ ധർമഃ പുരാ കില 124.

സോമശർമോവാച-.

ധർമസ്തു കീദൃശോ ജാതസ്തേന ശപ്തോ മഹാത്മനാ .

തദ്രൂപം തസ്യ മേ ബ്രൂഹി യദി ജാനാസി ഭാമിനി 125.

സുമനോവാച-.

ഭരതാനാം കുലേ ജാതോ ധർമോ ഭൂത്വാ യുധിഷ്ഠിരഃ .

വിദുരോ ദാസീപുത്രസ്തു അന്യം ചൈവ വദാമ്യഹമ് 126.

യദാ രാജാ ഹരിശ്ചംദ്രോ വിശ്വാമിത്രേണ കർഷിതഃ .

തദാ ചാംഡാലതാം പ്രാപ്തഃ സ ഹി ധർമോ മഹാമതിഃ 127.

ഏവം കർമഫലം ഭുക്തം ധർമേണാപി മഹാത്മനാ .

ദുർവാസസോ ഹി ശാപാദ്വൈ സത്യമുക്തം തവാഗ്രതഃ 128.

ഇതി ശ്രീപദ്മപുരാണേ ഭൂമിഖംഡേ സോമശർമാഖ്യാനേ സോമശർമ-സുമനാസംവാദേ ദ്വാദശോ്ധ്യായഃ 12.